

Leiden

Burgemeester en Wethouders

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Aan de gemeenteraad van Leiden

**GEMEENTE LEIDEN
ONTVANGEN**

09 OKT. 2018

GRIFFIE

Gemeente Leiden

Bezoekadres Stadhuis

Stadhuisplein 1

Postadres Postbus 9100

2300 PC Leiden

Telefoon 14071

E-Mail

Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 9 oktober 2018

Ons kenmerk Z/18/1305446

Onderwerp Reactie op het rapport 'Toegang tot de Jeugdzorg Leiden'

Contactpersoon Hafida Bardai

Doorkiesnummer 0611415329

* Z O E 2 F 3 E 5 3 B 1 *

Geachte leden van de raad,

Op 22 augustus jongstleden heeft de gemeenteraad het rapport 'Toegang tot de Jeugdzorg Leiden' van de Rekenkamercommissie ontvangen. In de commissie OS van 30 augustus 2018 is het rapport 'Toegang tot de Jeugdzorg Leiden' door de Rekenkamercommissie gepresenteerd en informatief besproken.

Als college spreken wij graag onze waardering uit voor dit onderzoeksrapport. Het college herkent de conclusies en aanbevelingen. Onze bestuurlijke reactie bestaat uit de volgende onderdelen: algemene indruk en reactie op aanbevelingen.

Algemene indruk

Het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie maakt opnieuw duidelijk dat er in de complexe operatie van decentraliseren ook na 1 januari 2015 nog veel werk te verzetten is - transformatie-, zodat kinderen en ouders met jeugdhulpvragen beter dan in het verleden geholpen kunnen worden. In het beleidsakkoord heeft het college vastgelegd wat de ambities zijn op het vraagstuk jeugdhulp. Inzet op preventie, een kwalitatief goede zorg die beter dan nu aansluit bij de lokale situatie en een betere samenwerking tussen de jeugd- en gezinsteams (JGT's) en de huisartsen ter voorkoming van instroom in dure hulp zijn er daar een aantal van.

Na ruim drie jaar uitvoering van de jeugdhulp ziet het college dat de transformatiedoelen onvoldoende zijn gerealiseerd. Een aantal voorbeelden:

- Er is in 2015 mét de visie Hart voor de Jeugd op hoofdlijnen een visie op de (werking van de) JGT's ontwikkeld, maar nadere inkadering en concretisering daarvan naar de uitvoeringspraktijk heeft nog maar in beperkte mate plaatsgevonden;
- de toegang is nog onvoldoende verbonden met het lokale veld en aanbod (welzijn, sport, etc.) en de wijken en buurten;
- de verbinding met preventie is nog beperkt tot stand gebracht
- de aansluiting (passend) onderwijs-jeugd is nog onvoldoende van de grond gekomen

- de aansluiting en samenwerking met de andere verwijzers (o.a. huisartsen) is nog maar deels aanwezig en kan beter.
- de gespecialiseerde jeugdhulp is nog onvoldoende verbonden met het lokale aanbod
- er wordt lokaal en regionaal beperkt gestuurd op de (inhoudelijke ontwikkeling van) het zorglandschap
- de kosten overstijgen het beschikbare budget
- Het grote aantal gecontracteerde jeugdhulpaanbieders (170) wordt als onoverzichtelijk ervaren.

Het college grijpt de huidige collegeperiode aan om vaart te maken met de transformatie van de jeugdhulp en zet in op de doorontwikkeling van de jeugdhulp. De huidige manier waarop jeugdhulp is georganiseerd, zowel inhoudelijk als financieel wordt tegen het licht gehouden. De uitkomsten van het onderzoeksrapport ziet het college als een bevestiging van deze koers. De knelpunten en de conclusies van het onderzoek worden in deze doorontwikkeling meegenomen. U ontvangt medio november een koersdocument doorontwikkeling jeugdhulp. Voorafgaand aan de behandeling in de raad zal het college met u in gesprek gaan. U heeft recent een uitnodiging ontvangen voor 9 oktober 2018. Ook met cliënten(-vertegenwoordigers) en belangrijke partners waaronder jeugdgezondheidszorg, huisartsen, onderwijs gaan wij in gesprek. De regio Holland Rijnland betrekken we waar nodig bij de uitwerking.

II) Reactie op de aanbevelingen

Aanbeveling 1:

Nader onderzoek aanbod jeugdhulp

Gebrek aan passend aanbod wordt door de verwijzers genoemd als het grootste knelpunt in de toegang tot de jeugdhulp. Nader onderzoek is gewenst om te bepalen of het beschikbare aanbod daadwerkelijk te smal is, tot welke problematiek de wachtlijsten leiden en om te analyseren welke zorgvormen worden gemist. In het bijzonder zou dan moeten worden gekeken naar hoe de verwijzers (JGT's, jeugdartsen, huisartsen, jeugdbeschermers enz.) de aansluiting op het huidige aanbod ervaren en wat zij missen. Op basis van dit nadere onderzoek kan gekeken worden wat effectieve maatregelen zouden kunnen zijn om deze knelpunten op te lossen of te beperken. Door dit systematisch in kaart te brengen kan bovendien een lerende cyclus ontstaan tussen beleid, inkoop en toegang.

Reactie college:

Het college herkent dit knelpunt. In de praktijk ervaren verwijzers en andere partners (bv. het onderwijs), onder andere vanwege wachttijden niet altijd dat de hulp die nodig is beschikbaar is. Voor niet ingekocht aanbod of stagnering in de hulpverlening zijn opschalingsmogelijkheden zoals het expertteam en opschaling naar de TWO (tijdelijke werkorganisatie jeugdhulp) om gezamenlijk tot een meest passende oplossing te komen.

Momenteel wordt vanuit het regionale beleidsteam Jeugdhulp¹ als uitwerking van het Sturingsplan onderzoek gedaan naar het zorglandschap jeugdhulp. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en zal de gemeente:

¹ Het regionaal beleidsteam is een ambtelijke afvaardiging van de regiogemeenten die zich bezighouden met beleidsontwikkeling jeugdhulp. Zij adviseren het PHO Maatschappij op het onderdeel Jeugd en hebben geen besluitvormende bevoegdheden.

1. inzicht geven in de verschillen in jeugdhulpgebruik tussen gemeenten in de regio Holland Rijnland;
2. inzicht geven waar hoger jeugdhulpgebruik in vergelijking met het landelijke gemiddelde mee samenhangt (verklarende factoren);
3. aanbevelingen ontvangen over hoe de gemeenten (lokaal) kunnen sturen op het jeugdhulpgebruik;
4. een overzicht ontvangen van het huidige jeugdhulpaanbod in relatie tot verwachte problematiek.

Het regionale beleidsteam jeugdhulp levert de resultaten van het onderzoek eind oktober op. Het college neemt deze uitkomsten mee in de doorontwikkeling van de jeugdhulp. Afhankelijk van de uitkomsten beoordeelt het college of aanvullend onderzoek nodig is. Naast dit onderzoek treffen we de volgende maatregelen:

- Starten we in 2019 met een pilot praktijkondersteuner huisarts (POH) om de samenwerking tussen de huisarts, het JGT en gecontracteerde jeugdhulpaanbieders te versterken.
- Verkennen we als onderdeel van de doorontwikkeling jeugdhulp hoe we in de nabije toekomst (in aanloop naar 2020, dan lopen de huidige contracten jeugdhulp af en kan het college nieuwe afsluiten) aan de voorkant kunnen stimuleren dat aanbieders samenwerken en vanuit de vraag hun aanbod gaan organiseren. Hiermee beperken we versnippering van jeugdhulp en gaan we in gesprek over het vraagstuk passende hulp. Ook is het college voornemensom hieraan een passend bekostigingsmodel te koppelen zodat ook in de financiering een prikkel ontstaat om de vraag van de cliënt nog meer centraal te stellen. Ook de verbinding met aanpalende terreinen zoals Wmo, Participatie, zorgverzekeringswet, (passend) onderwijs, huisartsen, preventie (waaronder jgz) huisvesting etc. wordt hierin meegenomen.
- Er zijn binnen de gemeente diverse ontwikkelingen op het terrein van zorg en veiligheid, zoals de aanpak in de Slaaghwijk en Jacques Urlusplantsoen en stadsbrede jongerenaanpak in ontwikkeling. De aansluitingen met de wijkteams en JGT's, spelen daarin een belangrijke rol. Het college zal toezien op een verbinding van deze ontwikkelingen.

Aanbeveling 2:

Zorg voor een gestructureerde informatiestroom

De gemeenteraad heeft goede en gerichte informatie nodig om de kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen. De Rekenkamercommissie ziet niet direct ruimte om de informatiestroom in te perken maar wel mogelijkheden de informatiestroom beter te structureren. De Rekenkamercommissie raadt aan om de informatiestroom te splitsen in twee sporen; een spoor gericht op besluitvorming en een spoor gericht op het onderling delen van informatie. Door losse (zelfstandig leesbare!) informatie aan te leveren voor de besluitvorming (financiën/doelen/proces) wordt een logisch moment gecreëerd om de informatie te duiden en na te denken over wat de raad nodig heeft om te kunnen sturen.

Via het informatieve spoor blijft de raad op de hoogte van de actualiteit in de jeugdzorg door bijvoorbeeld de nieuwsbrief die nu wordt ontwikkeld door de jeugdteams, het uitwisselen van informatie van geadopteerde raadsleden en andere zaken waardoor jeugdzorg voor de raad gaat leven.

Belangrijk is om hier goede afspraken over te maken met de griffie en ambtelijke organisatie. Uit het onderzoek blijkt dat er al een jaarlijkse cyclus is. Hier zou het besluitvormingstraject goed bij

aan kunnen sluiten. De Rekenkamer geeft aan de hand van onderstaande cyclus aan hoe de aandacht goed kan worden verdeeld over het jaar:

- Kwartaal 1: informatie over afgelopen jaar, analyse van rapportages en cijfers en nieuwe trends en ontwikkelingen.
- Kwartaal 2: meningsvorming door gesprekken met netwerkpartners en cliënten.
- Kwartaal 3: besluitvorming inhoudelijke en financiële kaders jeugdhulp.
- Kwartaal 4: vaststellen begroting gemeente

Reactie college:

Het college neemt de adviezen over en gaat hierover op 9 oktober met u in gesprek.

Aanbeveling 3a:

Versterk netwerksamenwerking door het stellen van proceskaders

De kaders zijn ruim en niet heel scherp. Dat kan lastig zijn als u strak wilt sturen. De raad kan ervoor kiezen om de inhoudelijke kaders aan te scherpen op basis van de knelpunten, bijvoorbeeld door te bepalen wie de regie heeft op 1gezin1plan. De Rekenkamercommissie beveelt dit echter niet aan en ziet meer potentie in dit over te laten aan het veld: laat professionals met elkaar afspraken maken. Daarom beveelt de Rekenkamercommissie aan om de sturing op de toegang tot jeugdhulp te vergroten, door het creëren van randvoorwaarden voor netwerksamenwerking.

Dit kan door het (laten) organiseren van de dialoog tussen organisaties in de keten en budget ter beschikking te stellen om samenwerking met organisaties te verbeteren die geen directe financieringsrelatie hebben met de gemeente. Afhankelijk van het vraagstuk en het type organisatie kan dit door proceskaders mee te geven op lokaal dan wel regionaal niveau. Zo kan de samenwerking met huisartsen het beste op lokaal niveau verstevigd worden en samenwerking in het gedwongen kader op regionaal niveau.

Reactie college:

Het college staat achter de visie Hart voor de Jeugd. Echter herkent het college zich in het feit dat de operationalisatie van de visie en de vastgestelde kaders jeugdhulp ruim en niet scherp zijn, en het daarmee voor de raad lastiger is om haar controlerende taak te vervullen. De Rekenkamercommissie beveelt aan om de sturing op de toegang tot jeugdhulp te vergroten, door het creëren van randvoorwaarden voor netwerksamenwerking. Het college neemt deze aanbeveling mee en gaat hier in de aanloop naar het koersdocument op 9 oktober 2018 met u over in gesprek. In het koersdocument zal het college concrete voorstellen doen voor de sturingsmogelijkheid van de raad. Hierbij betrekken we ook de aanbevelingen van de Kwaliteitscommissie van de monitor sociaal domein.

Aanbeveling 3b1:

Voor wat betreft de huisartsen beveelt de Rekenkamercommissie aan expliciet de samenwerking en afstemming met huisartsen en de rest van het veld te intensiveren en hier budget beschikbaar voor te stellen. Gebleken is dat, door werkdruk of anderszins, contacten tussen JGT's en de huisartsen niet altijd eenvoudig te organiseren zijn.

Reactie college:

Het college neemt deze aanbeveling over. In 2019 starten we met een pilot praktijkondersteuner huisarts (POH) om de samenwerking tussen de huisarts, het JGT, JGZ en gecontracteerde jeugdhulpaanbieders te versterken. U wordt hier in het eerste kwartaal van 2019 nader over geïnformeerd.

Aanbeveling 3b2:

In het beleidsakkoord wordt gesteld dat de huisartsen meer kunnen samenwerken met JGT's en vaker praktijkondersteuners voor jeugd kunnen inzetten. Dit om verwijzing naar dure zorg te beperken. Uit het onderzoek blijkt dat huisartsen ook wel eens ingezet worden als 'administratieve verwijzer' door bijvoorbeeld scholen, een rol die wellicht weinig toegevoegde waarde heeft. Deze route geeft werkdruk voor de huisartsen, en kan wellicht anders opgelost worden. Aanbevolen wordt om dit in de samenwerking te organiseren.

Reactie college:

De huisarts valt niet onder de aansturing van de gemeente en is zelf verantwoordelijk voor zijn inzet, ook in relatie tot het onderwijs. Het college deelt wel de mening dat de inzet van de huisarts als 'administratieve verwijzer' door onder andere scholen weinig toegevoegde waarde heeft. Het college neemt de aanbeveling van de Rekenkamercommissie over door ook met het onderwijs in gesprek te gaan bij het opzetten van de pilot POH.

Aanbeveling 3c:

De noodzaak om de overgang 18-/18+ aan te pakken, is reeds onderkend in het beleidsakkoord. De Rekenkamercommissie beveelt de raad aan om zicht te houden op de uitwerking.

Reactie college:

Het college sluit zich hierbij aan.

Aanbeveling 4a:

Zorg voor goede prognoses en structurele dekking van de begroting:

Voor de nieuwe raadsperiode beveelt de Rekenkamercommissie aan de begroting te baseren op het toekomstige beroep op jeugdhulp. Hiervoor zijn goede prognoses nodig. Het jaarlijks debat over het ophogen van het budget en het zoeken naar incidentele dekking, zorgt namelijk voor ad-hoc besluiten. Hierdoor zijn er lange wachtlijsten én moet de raad alsnog geld ter beschikking stellen aan het einde van het jaar.

Reactie college:

De Rekenkamercommissie komt tot de conclusie dat de financiële begroting in het verleden niet is gebaseerd op goede prognoses. Tot en met 2017 zijn de inkomsten vanuit het Rijk voor jeugdhulp gehanteerd als werkbudget. Echter sloot dit niet aan bij de hulpvraag die (historische) veel hoger is in Leiden. Ook kwamen de jeugdhulpmiddelen over vanuit het Rijk met een korting op het oorspronkelijke budget van 15% over drie jaar en is op dit budget een miljoen die we aanvullend van de provincie ontvingen in minder gebracht. Daarnaast pakte het toegepaste verdeelmodel door het Rijk ongunstig uit voor de regio Holland Rijnland. Door voorgaande

factoren en het vasthouden aan het Rijksbudget als werkbudget is de financiële begroting tot eind 2017 niet gebaseerd op de daadwerkelijke vraag en moest de raad achteraf middelen bij plussen. Sinds 2018 wordt er reëel begroot, op basis van de verwachte hulpvraag. In de kaderbrief, die de raad in het voorjaar heeft vastgesteld, is geregeld dat t/m 2021 het college en de raad zich committeren aan reëel begroten.

Aanbeveling 4b:

In het beleidsakkoord wordt gesteld dat onderzocht wordt hoe de inkoop van de zorg beter kan voor Leiden. We adviseren de raad hier scherp op mee te kijken, gelet op de aandachtspunten die in het onderzoek geconstateerd zijn.

Reactie college:

Het college sluit zich aan bij deze aanbeveling. U ontvangt medio november een koersdocument doorontwikkeling jeugdhulp. Voorafgaand aan de behandeling in de raad gaan we met u op 9 oktober 2018 in gesprek.

Tenslotte

Concluderend, neemt het college de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport grotendeels over. Aan een groot deel van de aanbeveling wordt al gewerkt en/of deze krijgen een plek in de doorontwikkeling Jeugdhulp. Het college werkt vanuit het uitgangspunt Samen maken we de stad, en zal de komende maanden intensief met u het gesprek voeren over de doorontwikkeling Jeugdhulp.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris, de Burgemeester,

